

Рибка-зебра

Передплатний індекс 89454

Головний редактор:

Дарія Біда, тел.: (032) 236-71-24,

e-mail: dabida@mis.lviv.ua

Дизайн і верстка: Каріне Мкртчян-Адамян

Підписано до друку 21.03.17,

формат 60x84/8.

Друк офсетний. Наклад 12 000 прим.

Адреса редакції: 79038, м. Львів,

а/с 9838. Надруковано в друкарні

ТОВ "Видавничий дім „УКРПОЛ“.

НАУКОВО-ПОПУЛЯРНА ТЕМАТИЧНА ПРИРОДНИЧА ГАЗЕТА ДЛЯ РОЗУМНИКІВ І РОЗУМНИЦЬ

ЗОЛОТОМУШКА, УКРАЇНСЬКА МАНЮНЯ

Як часто ми захоплюємося заморськими дивовидами і не здогадуємося, що чудеса природи є й поруч з нами! Чи знаєте ви, що лелека та вальдшнеп є нашими рекордсменами за далекістю перельотів? Навесні вони долають по 400–500 км за добу. Власником найдовшого язика є жовна зелена. Язик цього птаха висувається аж на 14 см і перевищує довжину дзьоба у чотири рази. Найдовший дзьоб серед наших птахів має лелека – 19 см.

Кого не запитай про маленьких птахів – відразу згадують про колібрі. Справді, найдрібніша пташка на Землі – колібрі-бджілка. Завдовжки вона майже 7 см і масою не більше 2 г. Щоправда, є і крупніші колібрі – масою до 20 г і завдовжки майже 22 см. Але такі самі дрібні пташки живуть майже біля кожної нашої водойми! Мова про ремеза, нашу пташину масою не більше 7–11 г. Де там колібрі змагатися з ремезом у мистецтві будівництва гнізда! Це гніздо-рукавичка, гніздо-гойдалка. Ремез підвішує своє житло до надтонкої, але міцної гілочки, надійно припасовує до неї легкі сухі стеблинки трав, сплітає з них ажурний щільний каркас, а потім наповнює порожнини пухом верби, тополі, торішніх суцвіть-качалок рогозу. Неймовірно легка і водночас міцна рослинна повсть!

Найменша пташка у нашій фауні – золотомушка, манюня завдовжки 9 см і масою 4–6,5 г. Що менша пташка, то швидше вона втрачає енергію. Тому золотомушка безперестанку шукає поживу, бо за 12 хвилин голодування вона втрачає третину своєї мізерної маси, а менше, ніж за годину – помре. Не просто вижити манюсінській пташині, особливо взимку!

І наша зозуля, на яку звикли нарікати, підкладає яйця в чужі гнізда зовсім не через легковажність. Вона не може сама насиджувати пташенят, бо несе яйця не відразу, як інші птахи, а з інтервалом у 1–3 дні. Зозуля – єдиний птах, що знищує дуже багато волохатої гусені – небезпечних шкідників лісу.

Дарія Біда

Ой, що я бачила!

(Наукова казка)

По-весняному світило сонце. У наших лісах стало гамірно і весело. З вирію повернулися пташки.

Молода Зозуля, яка вперше повернулася з теплих країв, голосно розповідала Золотомушці:

– Якої всілякої дивини я там надивилася! Боже мій! У наших краях такого не знайдеш!

Золотомушка затамувала подих, чекаючи на розповідь. Але невтомно працювала дзьобом, облаштовуючи гніздечко. Весна ж бо!

– От уяви собі нашого коня, але пофарбованого у чорні та білі смуги. Справжнісінький тобі франт. І нащо це йому, не розумію. Був би, як наш кінь. Не бачили б його у високій-високій траві ані лев, ані тигр. А так постійно тривожитися, аби тебе не з'їли.

– А це хто – лев і тигр? – запитала здивована манюня.

– Це велетенські коти.

– Коти? – тремтячим голосом перепитала Золотомушка.

– Ти що, злякалася?

– Та ні, чого б то мені боятися? Повідай. Я уважно тебе слухаю.

І Зозуля захоплено продовжувала:

– Ще я там бачила тварину з довгелезною шиєю. Заввишки вона, мабуть, з лісникову хату, метрів зо п'ять.

– Ого! – вирвалося Золотомушці.

– А їсть вона, – пояснила Зозуля, – листки з гілок дерев. Ну, так, ніби наша коза.

Прутка Золотомушка на мить припинила. І знову прудко працювала дзьобом. Будує собі хатку на вершечку старої ялини, щоб ніхто не турбував та хижаки не дісталися до тонесеньких гілочок. Та на Зозулю скося поглядає. Хто-зна, що та надумає у її малесеньке гніздечко підкинути!..

– Ти чого засмутилася?

– Та ні, тобі здалося. Просто думаю, як то добре, що живу тут, у лісах Карпат, і ворогів не маю.

– Як не маєш? А мороз? – здивовано перепитала Зозуля.

– Та що мороз, коли ти ситий. Ми зимували разом із синичками. Я й снідала, й обідала, й вечеряла з ними. Вони – сальце, і я, вони насіннячко, і я. А ввечері притулилися одне до одного, стара ялина нас заколише і спимо аж до світанку. Добре мені було. Не нарікаю.

– Та годі тобі, – недовіжливо махнула крилом Зозуля. – В далеких краях і тепло, і їстоньки вдосталь. Усього повнісінько!

ЗОЗУЛЯ ЗВИЧАЙНА

ЦЕ НАШЕ, І ЦЕ – МОЄ!

ЗОЛОТОМУШКА ЧЕРВОНОЧУБА включена до Червоної книги України (статус – неоцінений). Охороняється у Карпатському біосферному заповіднику, природному заповіднику „Горгани”. Золотомушка жовточуба охороняється Бернською та Бонською конвенціями.

В Україні гніздяться в гірських місцевостях Карпат та в Криму. Трапляються на Західному Поліссі. Відомі зальоти в різні райони України (Одеська, Херсонська, Чернівецька, Львівська, Київська області).

В Україні залишилося 400 пар цих чудо-пташок. Популяція під загрозою через вирубку лісів, турбування пташок у гніздовий період, зменшення площі старих лісів, знищення комах внаслідок застосування хімікатів. Для збереження цього виду необхідна охорона лісів.

ЗВАННЯ ВІД МЛУНІ

Прочитай загадки про золотомушку. Придумай свою загадку про золотомушку, ремеза або зозулю.

Я у вирій не літаю,
Мужньо зиму зустрічаю.

Хоч мороз, а я співаю,
Добрий люд розвеселяю:
„Сі-сі-сісі-сіт, сі-сі-сісі-сіт”.

Дуже схожа на синичку
Маю добру я сестричку!

Я весела і прудка,
Мила і манюсінька.
Я така, така, така...
мушка, але...золота.

СКОРОМОВКА ВІД ПУСТУНЧИКА

Прочитай уважно кілька разів. Щоразу пришвидшуй темп читання:

Мошка – вишка,
мошка – вушка,
мушка – сушка,
мушка – мишка,
мишка – мушка –
ЗОЛОТОМУШКА!

ЗОЗУЛЯ ЗВИЧАЙНА мешкає майже на всій території України. Птах перелітний. Зимує у Південній Африці, на півдні Китаю, Зондських островах.

Зозулине яйце має масу приблизно 3 г, а у птахів її розмірів маса яйця становить 15 г. І не тільки за розміром і формою, а й за кольором воно схоже на яйце тієї пташки, в гніздо якої зозуля підкладає своє!

